Suomen Työterveyslääkäriyhdistys ry
Finlands Företagsläkarförening rf

Arja Laukkanen
TuV@eduskunta.fi

LAUSUNTO
31.12.2018

Viite: Lausuntopyyntö 12.12.2018

ASIANTUNTIJALAUSUNTO KOSKIEN VALTIONEUVOSTON SELONTEKOA LIIKUNTAPOLITIIKASTA (VNS 6/2018)

Suomen Työterveyslääkäriyhdistys ry (STLY) katsoo, että Valtioneuvosten selonteko liikuntapolitiikasta (VNS 6/2018) sisältää tieteelliseen näyttöön perustuen riittävällä laajuudella liikunnan merkityksen yhteiskunnalle ja yksilölle huomioiden myös kansanterveydelle merkittävät krooniset sairaudet, jotka aiheuttavat sairauspoissaoloja. Selonteossa on jossain määrin huomioitu sosiaalista pääomaa, mutta sille ei ole annettu riittävää painoarvoa. Selonteon toimenpidesuositukset ovat konkreettisia ja toteuttamiskelpoisia sekä ne kohdentuvat laajasti eri toimijoille ja huomioivat yhteistyön merkityksen. Työterveyshuolto on huomioitu tietojen ja neuvonnan antajaksi työikäisten liikkumisen lisäämisessä.

STLY:n tiedossa on työelämän liikunnan polarisoituminen, kuten tutkimuskatsauksessa (Itkonen, Lehtonen, Aarresola. 2018) on todettu. Korkeasti koulutetut asiantuntijatehtävissä ja liiketoiminnan johdossa toimivat henkilöt harrastavat aktiivisesti liikuntaa, kun taas fyysisesti raskaassa työssä olevilla työntekijöillä muu fyysinen aktiivisuus on vähäisempää. Tällaisten yleistysten kohdalla tulee huomioida toimialan, ammattiryhmän ja sukupuolen vaikutukset terveyskäyttäytymiseen. Myös muut elämäntapoihin liittyvät riskitekijät, kuten tupakointi ja alkoholinkäyttö, ylipaino ja krooniset perussairaudet kasaantuvat tietyille riksihenkilöille. Työterveyshuollossa tulee kehittää toimintamalleja siten, että myös terveysliikunta huomioidaan silloin, kun terveydentila ja muut ongelmat rajoittavat liikuntaa. Erityisryhmiä pystytään seulomaan digitaalisoitujen työkalujen avulla, jolloin palveluja kohdennetaan niitä tarvitseville. Työterveyshuollossa on huomioitava liikuntaratkaisujen tarjoamisessa itse työ ja toimiala, jolla työtä tehdään, kuten myös työpaikan rakenteet ja johtaminen. Liikunnan edistämisessä tulee huomioida yksilönvapaus ja itsemääräämisoikeus hyvästä elämästä päätettäessä.

Selonteossa olisi voinut painottaa työpaikkojen konkreettisia toimenpiteitä liikunnan edistämiseksi kuten esimerkiksi Pekka Niska on tuonut julkisesti mediassa esille. Tuolloin työpisteiden suunnittelussa huomioitaisiin paremmin mahdollisimman vaihteleva työnkuva, työnkierto sekä liikunnalliset mahdollisuudet. Tätä tukee myös kuntien ja maakuntien liikennepoliittinen suunnittelu sekä hoidettujen ja valaistujen liikuntamahdollisuuksien luominen asuinympäristöön. Lisäksi STLY suosittelee kuulemaan vielä yrittäjien edustajia, koska varsinkin yksinyrittäjät ovat monissa työsuojelullisissa asioissa huonommassa asemassa kuin palkkatyöntekijät. Mikroyrityksissä ja pienissä yrityksissä liikuntaa tukevat ratkaisut voivat myös olla hankalia toteuttaa.

Yhteenveto:

Liikuntamahdollisuuksien luomisessa tulee tehdä yhteistyötä eri toimijoiden kesken huomioiden myös työpaikat ja työterveyshuolto. Liikunnasta vastaaminen ei voi jäädä järjestöjen harteille ja valtiolla tulee olla selkeä ohjausvalta toiminnalle. Toiminnan toteuttajia ovat myös maakunnat ja kunnat. Hyte -kertoimien määrittelyssä on huomioitava työikäiset. Kaikki työikäiset eivät ole työterveyshuollon palveluiden piirissä kuten suuri osa yksinyrittäjistä sekä työelämän ulkopuolella olevat.

Toimienpide-ehdotuksissa on huomioitu hyvin segmentöidysti neuvolatoiminta, nuoret ja koululaiset, työikäiset ja vanhukset sekä heidän liikkumisen mahdollisuuksiensa erityispiirteet. Voisiko jopa miettiä, että työikäiset ja lapset olisivat yhdessä ja tehtäisiin yhdessä liikunnallista toimintaa. Voimavarojen yhdistäminen on yleensä kustannustehokkain tapa tuottaa palveluja.